Nr. 76. Sibiiu, Marți 5/17 Iulie 1883. *Anul XXXI*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sântul Stefan și Trefort.

(C.) Maghiarii se prepară ca peste câți-va ani se serbeze iubileul de o mie de ani dela venirea lor aici.

Un iubileu acesta, la tot casul memorabil în viața unui stat.

Al cui este meritul că Ungaria formează un stat atât de vechiu?

Al popoarelor cari-'l compun — ḑicem noi, — cari întru apĕrarea patriei lor, totdeauna au fost inspirate de un patriotism sublim, patriotism s u p e r i o r instituțiunilor sale.

Al Sântului Stefan, — ḑic maghiarii, — care cu politica sa de adevĕrat bărbat de stat, a sciut sĕ formeze un stat durabil, din popoarele autochtone de aici și din câte-va mii de familii barbare asiatice, cari părăsindu-și patria, luase lumea în cap și în fine li au succes a se așeḑa aici.

Fie după cum ḑic maghiarii!

Dar dacă este așa, apoi serbătoarea maghiară dela 20 August a fie-cărui an, când din toate părțile Ungariei, aleargă mulțime la Buda, ca se vaḑă mâna Sântului Stefan, carea, ca moaște sânte naționale, sub pontificarea Primatelui Ungariei, cu cea mai mare pompă, cu procesiune se poartă prin cetate, sĕ reduce la o simplă curiositate fără nici un scop mai sublim, căci adorarea Sântului Stefan nu produce în nimenea admirarea și imitarea virtuților lui; ear preparativele ce le fac maghiarii pentru iubilarea geniului acelui mare bărbat de stat, este o insultă pentru dênsul, căci pigmeii de astăḑi nu vor se mai scie de sănetoasele principii ale fundatorului statului, ci lucră mereu, cu o diligență febrilă la subminarea, la distrugerea baselor statului.

Cari sûnt basele pe cari a întemeiat Sântul Stefan statul?

Naționalitățile!

S'a nisuit el ca se distrugă naționalitățile, sĕ le lipsească de individualitatea, de limba lor chiar?

Nici de cum! ba din contra, prin testamentul seu, a impus succesorilor sĕi sĕ le conserve ca factori constitutivi ai Statului, punêndu-le în vedere că Statul d e o l i m b ă este slab și ticălos *(Regnum unius linguae fragile et imbecille est).*

Ei bine! cum urmează stăpânitorii nostri acest sfat înțelept?

Maghiarii, una din naționalitățile pe cari s'a întemeiat statul, a u c o n f i s c a t s t a t u l p e n t r u s i n e.

Astăḑi este pĕcat strămoșesc în Ungaria a se nasce omul din mamă nemaghiară, pĕcat de care numai prin botezul maghiarisărei te poți spăla.

Vîrtutea de a-și iubì omul limba și biserica, dacă acelea nu sûnt maghiare, se tacsează de trădare de patriă; ear' demoralisarea, lăpedarea de tot ce înaintea unui om cu caracter este sfânt, de mamă, de numele, de datinile și de religiunea strămoșească — se consideră de înalt patriotism, de titlu la toate favorurile ce le poate da statul, ba chiar la înalte distincțiuni.

Maghiarilor le sûnt permise toate pentru d e s v o l t a r e a naționalității lor. Le stau la dispositiune toate mijloacele statului nu numai pentru înaintarea lor în cultură, dar chiar pentru monopolisarea puterei și esploatarea tuturor favorurilor, pe când naționalităților nu le este permis nici măcar a esecuta legile esistente, făcute la vedere pentru garantarea esistinței și culturei lor naționale, ba nu le este permis nici chiar din mijloacele proprii a 'și ridica institute de învĕțământ. (Fie deajuns cestiunea gimnasiului din Caransebeș.)

Ca prin farmec, maghiarii deodată se simt atât de puternici, în cât în același timp declară resboiu nemților (teatrele din B Pesta), sasilor, slovacilor, sêrbilor, românilor, cu un cuvênt tuturor naționalităților din patrie, mulțămindu-se numai cu amiciția jidanilor, ear în afară se prepară a se bate cu Rusia, România, Serbia, Muntenegru etc., ba s'ar încaiera și cu Germania, dacă marele magistru Bismarck, ca se-i țină în sfera lui de putere, n'ar fi destul de astut se-i amăgească din când în când.

Dar nici cu atâta nu se mulțămesc ei.

Pe când simulează cele mai ferbinți sentimente dinastice ear pe cei mai probați credincioși ai tronului îi denunciă mereu de rĕi patrioți și trădători, ei dintr'o margine a țĕrei până la ceealaltă iubilează pe cel mai nĕîmpăcat dușman al dinastiei, pe Kossuth, ca pe cel mai mare patriot, și necurmat peregrinează la dênsul ca și cu graiul viu sĕ-le imparță moralul adeveratului patriotism și al loialității celei mai curate către Tron...

Cu o serioasă îngrigire privesce fie-care patriot adevĕrat la aceste fapte regretabile, pentrucă cu mintea sănĕtoasă nu-și poate da samă de ele, și cel puțin eu unul mĕ mângâiam cu aceea că „dabit Deus hisquoque finem", căci sorgintea lor este corupta și demoralisata jurnalistică jidană și jidănită, și legionul de „méltóságoși" flămânḑi, cari fiindcă n'au învĕțat nimica nici nu sciu nimica, dar fiindcă totuși trebue se trăească pretind dela stat ca se-i țină ca pe orbi, ear ca se facă cel puțin plausibilă trebuința de dênșii, pânea lor de toate ḑilele este denunciarea tuturor oamenilor onesti nemaghiari, ca prin aceasta sĕ fie silit guvernul a-i menagia ca pe singurul element adict statului.

Acuma însĕ lucrul începe a lua un caracter mai serios.

Vine ministrul Trefort, și in legătură cu un act majestatic se instalează de „cârma" șoviniștilor maghiari.

Nu se mulțămesce a arăta României pumnul, a u m i l ì p e b i s e r i c a u n i t ă l a r o l u l d e p a r i a c e l e i c a t o l i c e, a amenința pe românii cu simțeminte naționale, și a trage la îndoială patriotismul lor, dar c a m i n i s t r u proclamă, că „în U n g a r i a u n s t a t p o l i g l o t e s t e î m p o s i b i l."

Nu este chemarea noastră se luăm pe România în apĕrare față de voinicosul nostru ministru de culte, la apreciarea complimentelor adresate bisericei gr. catolice române, poate că vom revenì de altădată, — nu ne putem reținea însĕ de a nu ne ocupa nițel cu ceialalți gărgăuni ai Dlui ministru Trefort.

Sciu că nu ar merita ca omul se pună mare [pond pe enunciațiunile Domnului ministru Trefort, căci prea bine este cunoscut că Dsa nu umblă pe picioarele proprii, că nu dênsul conduce insemnatele afaceri ce cad în portfoliul seu, ci dênsul este condus de f a l s a opiniune publică, manifestată în foile șovinistice maghiare și cu deosebire este cu mare atențiune către jurnalele opositionale, căci omul nu scie ce poate aduce ḑiua de mâne, ear Dnialui se simte foarte bine în fotoliul de ministru, și bucuros ar remânè în el chiar și dacă i-ar devenì Madarász de principal, — chiar și epistola din cestiune a publicat-o prima dată în „Egyetértés" organul stângei estreme, și numai deacolo au reprodus-o foile guverniali — dar nu toată lumea cunosce insușirile dlui Trefort, apoi jurnalistica maghiară în apreciările Sale merge până a afirma, ca ceea ce scrie Trefort este totodată voia Coroanei.

Ací trebue se protestăm cu toată resoluțiunea, căci afirmațiunile foilor maghiare pot câștiga întru verosimilitate prin împregiurarea că Trefort este ministru. —

Românii, cel mai patriotic și cel mai loial popor din întreaga Monarchie, n'au se învețe patriotism curat, nici loialitate dela adorătorii lui Kossuth, fie aceia chiar ministri.

Provină ea ori dela cine, pentru români este o i n s u l t ă presupunerea, că nisuința la libertate, la egalitate și la cultură națională ar învoalve pericul pentru stat, și ar fi incompatibil cu curatul patriotism; ear însinuarea că românii, sau numai o parte a lor

---

FOIȚA.

Cristian Waldo
sau
CĂILE NOROCULUI.

Roman de George Sand.

(Tradus din franțozesce de E. B.)

(Urmare).

După ce a spus minciuna aceasta și a servit unchiului sĕu prândul al doile, el voia sĕ se retragă precând acesta îi ceru o cutare Biblie, care o consulta rar și care era așeḑată într'un loc particular a bibliotecei sale. Stenson făcu pe Ulf sĕ i-o pună înaintea sa pe masă și îi făcù semn sĕ se retragă; acesta însĕ, curios asupra intențiilor unchiului sĕu, redeschise după un moment ușa, sigur a nu fi auḑit și stând în picioare în dosul fotoliului moșneagului, el vĕḑu cum acesta puse, ca într'un noroc, un cuțit între foile cărții groase, cum o deschise și cum privea cu atenție, versul la care se oprise vêrful cuțitului. El a repetat de trei ori manopera aceasta, un fel de practică, tot-odată evlavioasă și cabalistică, obicinuită chiar la catolicii din Nord, spre a cere dela Dumneḑeu secretul viitoriului, după interpretațiunea cuvintelor, indicate de soarte; Stenson puse apoi capul sĕu în palme pe cartea închisă ca și când o ar consulta cu creerii sei, după-ce o întrebase cu ochii; Ulf se retrase cam neliniștit de resultatul încercărei. El cetise cele trei versuri, peste capul unchiului sĕu. Eatăle în rêndul, cum le a însĕmnat soartea:

„...Abisul și moartea ḑic: „Noi am auḑit vorbind de ea!"

„...N'am plâns eu de dragoste către acela, care a petrecut ḑile rele?

„...Bogățiile pĕcătosului sûnt reservate celui drept."

Versurile din cartea aceasta misterioasă și sublimă, au mai toate, facultatea a fi intrerpretate în toate înțelesurile, care le cere imaginația. Așa și bĕtrânul Stenson, după ce a tremurat la cel dintâiu și ș'a impletit mânile la al doilea, el a respirat, ca un suflet mântuit, la al treilea; Ulfilas însĕ, beuse în sara premergĕtoare prea mult, ca se interpreteze convenabil hotărirele sântei cărți. El totuși s'a întrebat cu frică, dacă vechia Biblie n'a tradat unchiului sĕu, într'o formă alegorică, care întrecea inteligența sa, secretul minciunei sale.

El fu deșteptat din visurile sale prin apariția unui oaspe nou în curte: era Puffo; care venea sĕ se convorbească cu Cristian asupra representației de seara. Puffo nu prea era vorbitor; el nu iubea petrecerea la țeară, pe timp de earnă, și nu înțelegea nici un cuvênt din limba dalecarliană. Dară în momentul acesta, el era îndestul de bine dispus și cu cuvênt. El a dat lui Ulf o bună ḑiua, cu un aer aproape amical pre când acesta, uimit sĕ uită la el cum întră fără sfială, ca acasă în odaia ursoaicei.

Puffo găsi pe Cristian, ocupat cu rênduiala colecțiunei sale mineralogice, într'o ladă.

— Ei bine, stăpâne, la ce cugeți? i-a ḑis el. Nu este vorba a-și petrece cu petricele mici, ci de a pregăti toate pentru piesa de seara.

— Așa este! Am și cugetat la aceasta, respunse Cristian; dară ce pot eu face fără tine? Este vreme, că bine-voiești a venì! Unde drac ai șeḑut de ieri?

Puffo spuse, fără a se escusa, că a găsit în sfêrșit la moșie, o cină bună și un pat bun, că s'a sculat târḑiu, și că făcêndu-se prieten cu un lacheu din castel el a însciințat toată lumea despre sosirea lui Cristian Waldo în Stollborg. După dejun, l'a chemat stolnicul castelului la sine. El i-a vorbit foarte cinstit, anunciându-i că la oarele opt precise din seară, se asceaptă piesa marionetelor. Dl stolnic a mai ḑis:

„— Vei spune stĕpânului tĕu Cristian, că dl baron i doresce multă veselie, și că-l roagă sĕ fie cât se poate cu spirit!

www.digibuc.ro

ar avea tendenţe cari gravitează în afară, este o calumniă basată pe denunciaţiuni înfernale tendenţioase, fără ca românii prin faptele lor se fi dat ansă la astfeliu de presupunere.

Nu este de demnitatea unui ministru, se respândească astfel de presupuneri şi se amenințe. El are puterea în mână, dacă sûnt fapte, pună mâna pe făptuitori şi-i pedepsească, dar nu suspiţioneze pe un popor blând, model de loialitate, care nici când n'a conspirat, nici contra statului, nici contra coroanei, care în sinul sĕu nu cunoasce nihilismul, socialismul nici alte idei moderne periculoase pentru stat, ci cu fruntea deschisă pretinde aceea ce după lege si drept 'i compete.

Ear principiul că „Ungaria ca stat poliglot este imposibil", este cel mai periculos şi c e l m a i n e p a t r i o t i c principiu ce se poate numai imagina pentru statul nostru.

Actualitatea nu se poate disputa cu frase, fie ele cât de gâdilitoare pentru urechile şoviniştilor.

De o mie de ani esistă statul nostru ca poliglot, avem mai multe legi din trecut, aduse anume, ca sĕ se conserve caracterul de stat poliglot, deşi nu în favorul, ci în contra românilor. Avem legile mai nouĕ, pentru egala îndreptăţire a naţionalităţilor (Art. 44, din 1868) despre scolile poporale etc. cari deşi nu sûnt mulţămitoare pentru naţionalităţi, totuşi le recunosc.

Avem în corpul statului nostru pe Croaţia cu limba şi caracterul sĕu slav.

În têmpul mai nou am ocupat — şi nime nu este atât de naiv ca se crează ca le-am ocupat cu scop de a le părăsì de bună voie — Bosnia şi Erţegovina earăşi slave.

Ce doveḑi îi mai trebue Dlui Trefort despre aceea: că statul nostru este şi c ă t r e b u e s e r ĕ m â n ă p o l i g l o t? Ce doveḑi mai eclatante le trebue jurnalelor siovinistice maghiare, despre aceea, că Coroana nu poate consimţì cu cele ce fără precugetare le-a scris dnul Trefort, decât ocuparea Bosniei şi Erţegovinei, şi nesuinţa de a ne estinde până la Salonichi?

Orb şi foarte mărginit la pricepere este acela, care crede că Ungaria cândva ar putea devenì un stat naţional maghiar.

Noi cunoascem colosala slăbiciune şi vanitate a dlui ministru Trefort, care cugetă că va fi în stare sĕ deminţească pe Sântul Stefan şi că va întetemeia dênsul o altă Ungarie pe base noue, opuse macsimei Sântului Stefan, devenind el preste câte-va sute de ani al doilea intemeiătoriu al Ungarieî — sub nume de „Sântul Augustin", — dar bunul Dḑeu va feri patria noastră de oamenii, cari s'ar încerca se realiseze principiul Dsale, care ar fi „bellum omnium contra omnes," căci se ḑice, „că s'a îngrijit Dumneḑeu de aceea, ca „arborii se nu crească până la ceriu," ear faţă de toate aceste nesuinţe nepatriotice, românul dedat a suferi şi a persevera în credinţa sa ḑice: *„Apa trece petrile remân"*, şi acest proverbiu semnificativ s p e c i a l r o m â n e s c, se şi-l însemne bine toţi aceia, carii 'şi fac ilusiuni a putea desnaţionalisa pe român.

Revista politică.

Sibiiu, în 4 Iulie.

Ḑiarele maghiare sĕ bucură de primirea ce au avut literaţii şi artistii în Italia şi în Francia. „Pesti Napló" se bucură cu deosebire pentru că a câştigat convingerea, că maghiarii nu sûnt singuri pe lume şi că maghiarii se află în societatea naţiunilor celor dintâiu. „Trei sûnt naţiunile liberale: Francezii, Italienii, Maghiarii, martirii şi învingătorii libertăţii universale."

Interesant este pasagiul în care ḑice: „Nu sûntem gintă latină dar nici germană, civilisaţiunea noastră însĕ este latină şi modul de gândire şi temperamentul nostru înclină spre cel latin". Atunci la ce atâta ceartă! la ce atâta larmă cu maghiarisarea! Fiind că în lucrurile principale maghiarii se apropie sau înclină spre ginta latină, şi aşa fiind puţini, facăse latini cu totul, şi fiindcă sûnt în contact nemijlocit cu românii, înveţe românesce, căci e tot odată şi o limbă mai uşoară. Atunci apoi am avè cu o armă mai mult, spre a cucerì regatul cel juvenil dela Dunăre.

Ḑiariul **„Pesti Napló"** se supĕră pre noi pentru cuvintele cu cari am întimpinat autograful ministrului Trefort cătră episcopul Szabó. Ne pare bine de supĕrarea lui „Pesti Napló" şi cea mai mare umilire naţională a noastră ar fi când ne ar gratifica cu laudele grămădite asupra episcopului *Szabó*, vice-comitelui *Mihálka* şi protopopului gr. cat. din Bogdan **Brana János,** care după cum stă scris în epistola domnului Trefort adresată comitelui suprem din Marmaţia, este purtătoriul de icoane al statului maghiar şi al culturei maghiare (a magyar államiságnak és a magyar culturának képviselöje.)

Pre ministrul Trefort l'a apucat dorul scrierei de epistole. După autograful cătră Szabó vine al doilea cătră comitele suprem din Marmaţia.

Pre acesta-l roagă pretenesce se decoreze pre protopopul gr. cat. Ioan Brana din Bogdan cu crucea de cavaler a ordinului Francisc Iosif, pre care domnul Trefort i-o a câstigat dela Majestatea Sa imperatul pentru merite, şi mai ales marele progres făcut cu pruncii în limba maghiară. Constată mai departe fapta, că legătura dintre biserica gr. cat. şi rom. cat. este de mare importanţă, şi că marea ei insemnătate se va vĕdi atunci, când va putè ḑice şi despre preoţii gr. cat. că ei representă cu toţii interesele unguresci.

Constatăm cu domnul Trefort că după dênsul biserica gr. cat. stă în serviţiul maghiarisărei. Dovadă ţinuta ei în cestiunea projectului pentru scoalele medii, dovadă autograful ministrului Trefort cătră episcopul Szabó, dovadă decorarea protopopului Brana, dovadă epistola dlui Trefort cătră prefectul Marmaţiei din incidentul acestei decorări.

Deocamdată atâta.

Jerôme Napoleon, supra numit şi principele roşu a publicat în ḑilele acestea în mai multe foi din provincie o declaraţiune prin care aderează de nou la principiile bonapartistice.

În Francia s'a desvălit în 14 Iulie n. statua republicei cu mare solemnitate.

Raporturile între Francia şi Englitera sûnt foarte încordate. În 11 a lunei curente ministrul G l a d s t o n e a comunicat parlamentului, că în Tamatave admiralul francez a dispus ca consulul englez sĕ se depărteze în 24 oare. Înainte de acest termiu consulul a murit. Englezilor adunaţi la înmormêntare, li se tăiă comunicaţiunea cu năile. Căpitanul engles a putut protesta numai verbal. Sĕ asteaptă că Englitera va cere satisfacţiune.

Probe de ştil în necăliturі politice.

Proba de faţă o am promis şi acum ne împlinim promisiunea. Isvorul de astădată este ear „P. N.". Nu mai reflectăm la inesactităţile istorice ale scriitorului articulului, precum nici la slăbiciunea combinaţiunilor aceluia. Va fi de ajuns dacă vom ḑice, că patima este care vorbesce din articol. Acum după ce diplomaţia din norocire a găsit espedientul de a complana conflictul care a dat ansă şi acestei probe de ştil, mai avem numai interesul de a scì cât e de mare patima ḑiariştilor maghiari şi aceasta se poate vedè şi din următorul articol. Eată-l:

Rĕsboiu vrea Valachia? Sûntem siliţi a crede aceasta, căci ea se înarmează, se baricadează şi în cestiunea Dunărei face front decisiunilor Europei. Cumcă ea se prepară a purta rĕsboiu contra noastră, o scim din nota ministrului de esterne Sturdza, adresată lordului Granville, care notă este îndreptată esclusiv numai contra Austro-Ungariei, o putem scì însĕ şi din toastul lui Grădişteanu, care a ḑis, că ei voesc se unească Transilvania, Bănatul şi Bucovina cu Valachia, şi apoi aşa ceva fără rĕsboiu nu merge.

Valachia e decisă sĕ învingă şi sĕ împartă Austro-Ungaria.

Eată deci mulţămirea pentru atâtea binefaceri. În 1854 o a mântuit Austro-Ungaria de ruşi şi de turci; în pacea de Paris a sistat protectoratul rusesc, şi în 1858 a aprobat unirea celor douĕ principate; prin convenţia de vama Andrássy a fost cel dintâiu, care a spart suzeranitatea Turciei, şi în Berlin el a apărat mai ferbinte deplina independenţă a Valachiei; în cestiunea Arab-Tabiei am ajutat a se realisa pretensiunile valachilor; ne-am grăbit a recunoasce mai întêiu noi Valachia de regat. Toate acestea — în mănia îndoelei multora, cari vedeau că vin agitaţiunile române — s'au întêmplat, pentru că Andrássy credea, că valachii vor recunoasce în Austro-Ungaria pre apărătoriul lor natural, a presupus, că acest popor latin va privì în panslavism pericolul sĕu, şi că el va fi spriginul nostru în luptele ce avem în orient contra panslavismului; în fine pentru că el a contat la simţul mai marei responsabilităţi împreunate cu independenţa şi cu rangul mai înalt, a creḑut că Valachia avênd libertatea decisiunilor sale şi nefiind sub scutul nimenui, va îngrigì sĕ nu comită lucruri, cari ar putè turbura pacea, şi prin cari, vătămând pre vecinii sĕi, ar putè provoca amestecul acestora; cu un cuvênt Andrássy şi-a întemeiat politica orientală pre înţelepciunea Valachiei, şi aici s'a înşelat, căci Valachia nu vrea sĕ fie mare, nu aspirează la apĕrarea independenţei sale, ci la cuceriri, nu se întoarce contra Rusiei, ci contra Austro-Ungariei, nu caută alianţa noastră, ci aliaţi contra noastră.

Sĕ o spunem pe faţă: diplomaţia noastră s'a înşelat în Valachia, politica ei a fost rea. Trebuia ca noi încă la 1854 sĕ anectăm Valachia, trebuia se o ocupăm tot noi în ultimul resboiu oriental, înainte de a-şi fi pus muscalul piciorul acolo. Ei! dar după ploaie numai trebue căpeneag. (Proverb unguresc: Elmult esönek nem kell köpenyeg.)

Am recunoscut destul de timpuriu că în Valachia nu aflăm aliaţi, că ea este inimicul nostru. Acum scim că nu mai avem ce conta la ea, că mai curênd sau mai târḑiu trebue sĕ ne batem cu ea, căci Valachia nu-şi încape în pele, şi vrea sĕ ne ocupe ţeara, şi aceasta este absurditate istorică, geografică şi etnografică, vătămare de drept internaţional, îndrăsneală politică şi imposibilitate strategică.

Deşi Valachia e cu mult mai slabă decât noi, căci 158,000 de cătane pe lângă lunga linie de graniţă abia ar putè resista forţei militare a monarchiei austro Ungare; totuşi noi, *cunoscênd reaua intenţiune a guvernului din Bucuresci, nu micşorăm pericolul, ce ne ameninţă din această parte. Din contră sûntem convinşi, că nu este permis sĕ espunem monarchia la atacul Valachici.*

Şi deşi ḑiarul oficial din Bucuresci desaproabă încâtva toastul senatorului Grădişteanu ţinut în Iaşi şi aprobat de regele Carol prin strîngere de mână, — desminţirea — abstragênd dela dubietatea ei, — nu ne îndestulesce şi pentru cuvêntul, căci enunciaţiunea ḑiarului oficial nu plătesce un potor, dacoromaniştii nici că o iau în seamă, o iau în rîs, şi 'şi bat joc de noi, că am creḑut amăgirilor cuvintelor tipărite cu **graeca fides.** Aceasta nu este garanţie, şi face bine guvernul, că pâşesce energic în Bucuresci. Avem destule cause: nu numai programa „Grădişteanu", nu numai cestiunea Dunărei, nu numai planurile de fortificare ale generalului Brialmont, ci preste tot vrăşmăşeasca purtare a Valachiei faţă cu monarchia noastră, care nu i-a greşit nimic, şi i-a făcut tot numai bine.

— Aşa! ḑise Criatian. Spirit, la porunca dlui baron! Ei bine se aibă de grije, sĕ n'am prea mult spirit! Dară spune-mi Puffo n'ai auḑit că baronul a fost bolnav?

— Da, se pare că a fost aḑi noapte bolnav, respunse saltimbancul; dară i-a trecut. Poate că s'a îmbătat, deşi lacheii sĕi ḑic că el nu bea; dară creḑi Dta, că un om aşa bogat, lipsesce stomachul sĕu, de ce are în pivniţă!

— Eu mĕ rĕmăşesc, Puffo, că tu nu te-ai lipsit, de ce ţi-a căḑut a mână?

— Pe onoarea mea, ḑise Puffo, mulţămită lacheului, care 'şi are amanta sa la moşie şi care m'a învitat la masă, eu am beut rachiu bunicel; adecă rachiu de bucate cam prost, dară el încălḑesce; aşa am dormit de bine după...

— Sûnt încântat de descoperirea ta cea bună, jupâne Puffo, dară trebue sĕ ne gândim la lucrul nostru; dute mai întâiu de veḑi dacă nu este lui Jean foame sau sete şi apoi vino sĕ-ţi dau instrucţii. Grăbeşte-te!

Puffo eşì şi Cristian se apucă de lucru nu fără a ofta niţel, închiḑênd lada cu mineralele pentru a deschide aceea cu burattini, precând clopoţelele unei sanie îl făcură sĕ se uite pe fereastă. Nu era doctorul în drepturi, care se întorcea aşa de timpuriu; era frumoasa sanie albastră şi argintie, care în seara trecută, aduse pe Margareta la Stollborg.

Oare sĕ mărturisim, că Cristian îşi uitase de promisiunea, ce fata aceea amabilă dase apocrifului d. Goefle, de a revenì în ḑiua următoare? Adevĕrul este, că Cristian, în urma evenimentelor neprevĕḑute la bal, n'a mai contat la posibilitatea acestei visite, şi n'a însciinţat despre aceasta nici decum, pe Goefle cel adevĕrat. Se poate că el privea aventura aceasta terminată cu desevêrşire se poate chiar, că el dorea sĕ fie terminată, căci ce scop putè ea avè de-oare-ce el nu era bărbatul, a abusa de nesperinţa unei copile, sau de aşi atrage în adins despreţul şi blăstemul ei?

Într'aceea, sania se apropià ea urcà stênca şi Cristian vĕḑu capul frumos al junei contese învĕlit în hermelin. Ce era de făcut? Ar fi avut Cristian curagiul a-i închide uşa înaintea nasului, sau a-i spune prin Puffo, că doctorul în drepturi nu este acasă? Ei! îi va spune Ulf aceasta, el n'avea sĕ se amestece.

Sania voia sĕ se întoarcă cum a venit.

(Va urma.)

www.digibuc.ro

Toastul lui Grădisteauu şi politica recomandată de dênsul regelui, o scusă foaia oficială cu aceea, că ea este vorbire cu caracter privat.

Rĕspundem domnului Grădişteanu în chipul potrivit.

El vrea sĕ anecteze Banatul, Transilvania şi Bucovina la Valachia; sĕ ne lămurim: ne facem şi noi dacoromani şi vrem sĕ anectăm Valachia şi Moldova la Transilvania şi Bănat.

Grădişteanu a aflat că din coroana regelui Carol lipsesc trei petri scumpe; noi în mod istoric mai uşor putem documenta, că din coroana Sântului Stefan s'au rupt douĕ petri scumpe, cari până la lupta dela Mohács (1526 N. R.) au fost în ea, sĕ le reocupăm aceste douĕ.

Regele nostru Francisc Iosif are multe ţeri şi multe feliuri de popoară, lângă acestea ar încăpea foarte bine valachii (Atunci e făcută Daco Remănia. N. R.) şi ei după natură mai mult aparţin nouă. Dunărea este vêna de viaţă a acestei monarchii, ea e graniţa naturală despre meadădi şi Valachia geograficesce, etnograficesce şi politicesce ca parte intregantă a acestei monarchii.

Se reocupăm ceia ce a fost a nostru (?!?) la ceia ce suntem îndreptăţiţi şi de ce avem lipsă.

Mai bine se ocupăm noi Valachia decât sĕ ne ameninţe ea pre noi.

Valachia vrea se poarte rĕsboiu cu noi, sĕ o ocupăm noi fără rĕsboiu. Aceasta e mai înţelept lucru şi pentru ea şi pentru noi.

Valachia chiamă într' ajutoriu contra noastră pe Rusia, **sĕ împărţim noi cu Rusia Valachia**. *Rusia e bună bucuroasă sĕ impartă cu noi, dacă capĕtă şi ea teritoriu şi dinastiile Romanow şi Habsburg nau purtat nici odată rĕsboiu una contra alteia. De aceasta ambele sĕ feresc în mod instinctiv.*

Ce putem da noi din Valachia Rusiei? **Putem da gurile Dunărei**, *căci noi n'avem comerciu pe marea neagră şi pentru noi este tot una fie ele în mâna Rusului sau în mâna Valachului, şi aşa Valachia ne e inimică şi vrea se ne eschidă dela Dunărea de jos. Galaţii e port cu caracter de mare, acolo domineză interese engleze, rusesci şi franceze, nu înse ale noastre; prin urmare va controla Europa libertatea navigaţiunei faţă cu Rusia la gurile Dunărei; cui compete suveranitatea pe ţermuri, puţin ne impoartă, e lucru lateral. Pentru Rusia însĕ aceasta este de mare importanţă.* **Putem da şi Dobrodgea** *căci nu ne trebue.* **Putem da Moldova până la riul Seret** *sĕ o incorporeze la Besarabia. Pentru noi Seretul e mai bună linie de apĕrare decât Prutul, căci e mai scurtă şi mai aproape. Şi dacă graniţa rusească dela Cracovia nu se întinde până la Suceava ci e mai lungă, se întinde pelângă noi până la Braila, aceasta nu face nici o deosebire.*

Noauĕ ne-ar venì din imparţială:

Moldova până la Seret cu toate coloniile de ciangăi, aceste s'ar putè incorpora la Transilvania ne ar venì întreaga Valachia dela Orşova până la Brăila şi aceasta ca parte de sine stătătoare sub Măestatea Sa regele maghiar după legile ei proprii, s'ar guverna valachicesce.

Avantagiele acestei împărţeli: **Mai puţin cu un inimic şi cu 200,000 de cătane mai mult.** (Cât de mare e dar numĕrul armatei române? N. R.) *Ungaria este în mai mare siguranţă, căci pasurile din Carpaţi ar fi de ambele părţi în posesiunea noastră; mai departe de către Galiţia şi giur un şes lat, încât primele rĕsboaie le-am câştiga afară şi nu aici în lăuntru. Ne-am mai asigura posesiunea la Dunărea de jos şi comerciul în Valachia şi Bulgaria, plus un teritoriu de 2000 mile cuadrate, un popor de* **3 1/2 milioane, frumos şi bogat, şi foarte primitoriu de civilisaţiune.**

Cum le place celor din Bucuresci această programă?

Nouă la tot casul ne mai convine decât cel al lui Grădisteanu, în urma căruia Russia sau Valachia ar împărţì Austro-Ungaria. Sĕ schimbăm lucrul, dacă Russia este atât de întreprindĕtoare, va sta şi cu noi la târg.

Şi ce crede Grădisteanu, al cui plan e mai uşor de realisat: al nostru sau al lui? Noi credem că al nostru, căci avem deja esemple: trei în Polonia şi unul în Turcia.

Însĕ se numai continuăm schimbul de idei cu domnul Grădisteanu, sĕ dăm cuvêntul lui Kálnoky, care, după cum credem va sci esplica lui Sturdza, că nu este bine, dacă se joacă băeţii cu focul, căci foarte uşor, şi pot aprinde casa lor proprie".

Albanezii.

„Figaro", foaie umoristică din Viena, dicea mai în dilele trecute, că Bismarck şi pe urmă toţi subalternii lui pleacă la băi. După aceasta îşi pune întrebarea că cine se va îngrigì de politica esternă? Respunsul la întrebare este: „Mititica Albaniea până la toamnă."

Nu este de mult decând telegrame numeroase se puteau cetì în toate foile mari despre luptele dintre Albanezi şi miliţia turcească. Albanezii, cu toate că au eşit dim mai multe lupte învingĕtori, au apelat la Europa, cerênduì spriginul contra atrocităţilor turcesci. Vĕdênd că apelul cel dintâiu n'a folosit se adresază cu al doilea către Europa. Eată ce dic subscriitorii apelului:

„În 9 Iunie a. c.cutezasem a îndrepta către înaltele guverne ale naţiunilor civilisate şi de frunte din Europa, un apel, prin care am cerut în nĕcazul nostru puternica lor protecţiune.

„Cu bucurie am aflat de atunci încoaci că rugarea noastră umilită a fost primită de înalţii representanţi ai mult stimatelor puteri cu bunăvoinţă.

„Plini de o îngrigire neliniscitoare, însĕ cu deplină încredere asceptăm ca puterile marinimoase şi îndurate, către care neam adresat, sĕ asculte rugarea noastră, ca sĕ se pună capet ostilităţilor şi prigonirilor selbatice îndreptate asupra noastră, eară causa noastră sĕ se ia în consideraţiune. Din nenorocire ajutoriul sperat s'a trăgănat. Prigonirea din partea înaltului nostru guvern împĕrătesc s'a înăsprit şi continuat fără de nici o cruţare. Trupele au năvălit turbate în satele noastre, neau aprins casele, neau răpit vitele şi neau pustiit câmpiile.

„Dela timpul când înaintasem rugarea noastră am crecut sĕ ne mărginim la defensivă; înaltul nostru guvern însĕ a aflat de bine aşi bate joc de încrederea noastră în puterile la care am apelat, a aflat de bine a ne oferì ciocniri şi a ne provoca la luptă. Bătut, indată la cele dintâiu întâlniri ostile, a fost silit a cere dela noi armistiţiu cu care noi neam şi învoit. Guvernul înse l-a folosit pentru a se recrea, a se fortifica în locuri potrivite, a corumpe pe soţii noştri şi a ne ataca într'un mod nemai audit de barbar.

„Procederea aceasta brutală este o dovadă invederată, că înaltul nostru guvern s'ar fi jurat sĕ ne nimicească. Ţinta lui este sĕ ne dărăbunească, sĕ ne calce în picioare şi sĕ ne stirpească.

„Contra unei astfel de barbarii protestăm; declarăm că nu vom ceda nici când acelei prepotenţe nedrepte.

„Mai învocăm încă odată şi în numele acelor triburi, cari prin înşelăciune şi depărtare au fost împedecate a ne venì într'ajutor şi a întrevenì cu armele pentru causa Albaniei întregì, precum şi în numele acelora, cari împinşi de frică s'au predat; mai învocăm încă odată compătimirea Europei civilisate ca sĕ ne scape din trista şi desperata noastră situaţiune, în care ne aflăm.

„Dacă puterilor învocate le va plăcea a da ascultare rugării noastre şi dacă dênsele vor învrednicì causa noastra sĕ o esamineze, promitem că dela oara aceasta încolo ne vom supune sentenţei, care vor pronunţa asupra viitoarei noastre situaţiuni politice. Mai departe cerem ca numai decât sĕ ni se încuviinţeze un armistiţiu de 10 dile garantat de inalţii representanţi ai puterilor convocate de noi. Acum ne mărginim la esprimarea dorinţei de a se lua în consideraţiune argumentele umilitului nostru şi tot odată plin de încredere apel."

(urmează subscrierile conducătorilor Albanezi)

Varietăţi.

* (În şedinţa cea dintâiu a comisiunei ungaro-românesci pentru regularea fruntăriilor,) aflăm din „Pesti Napló" că repretanţii români au fost foarte prevenitor şi dacă vor dovedì şi mai departe o astfel de apropiare, resolverea cestiunilor din litigiu se poate considera de asigurată. Prevenirea, care surprinde pe „Pesti Napló", pe noi nu ne suprinde. Representanţii guvernului românesc se vede că sûnt oameni cu maniere de oameni civilisaţi; nu ne suprinde însĕ nici mirarea sau suprinderea lui „Pesti Napló". Se vede că cei dela „P. Napló" sûnt oameni dedaţi a nu fi prevenitori. Acelaşi diar spune mai departe că desbaterile se fac în limba franceză şi deoarece guvernul (unguresc) nus'a îngrigit de un notar care scie franţozesce presidentul însuşi trebue sĕ scrie protocoalele. Ministeriul de comunicaţiune a dat ordin oficiilor edile din apropierea fruntăriilor ca la cererea presidentului sĕ pună la dispositiunea comisiunei puterile technice de care va avea trebuinţă.

Comisinnea şi-a terminat lucrările prealabile.

* (Esercţiile) honvedilor vor avea loc în vara aceasta la Oşorheiu şi la Braşov. La Oşorheiu se vor concentra batalioanele Nro. 28, 30, 31, 25, 27, şi 32 şi escadronul 1 al regimentului 9 de husari honvedi; la Braşov se concentrează batalioanele 22, 23 şi 24.

* (Ordin pentru miliţie) s'a dat tuturor comandelor militare. Ordinul spune că prin resoluţiunea împărătească dela 8 Iunie a.c. s'a dispus, că la nascerea princesei Stefaniei care poate fi în jumĕtatea a doaua a lunei lui August, sĕ se observa toate dispositiunile normate la nascerile copiilor împĕrătesci. În Viena şi Budapesta şi în toate capitalele provinciilor, unde sunt tunuri şi artilerişti, precum şi în Seraievo şi Mostar, dacă s'ar nasce un principe să se dea 101 salve de tun, ear dacă s'ar nasce o princesă 21. Întimplânduse ca nascerea sĕ urmeze după 6 oare seara sau peste noapte, atun ci salvele se vor da în dimineaţa următoare la 6 oare. După salvele tunurilor în Viena la sântul Stefan, precum şi în Budapesta, în capitalele provinciilor în Seraievo şi Mostar, se va celebra câte un *Tedeum*, la care vor participa pretutindinea, în parte şi garnisoanele. Botezul copilului se va sĕvîrşi a 4-a di după nascere, nesocotinduse aci diua nascerii.

* (Însciinţare.) Domni membri şi respective oaspeţii, ce vor a lua parte la adunarea generală a „Societăţii pentru fond de teatru român," ce se va ţinea în Lipova la 6 şi 7 August st. n. a. c. sûnt rugaţi a se însinua în scris la „Comitetul central" de primire până în 20 Iulie a. c. ca aşa sĕ ne putem orienta de timpuriu în privinţa provederii şi incortelării.

Dat în şed. comitetului central de primire ţinută în Lipova la 11 Iuliu n. 1883.

Ioan Ţeran m. p., president. — *Ioan Tuducescu* m. p., notar.

* *(Dragoste şi ear' drogoste ungurească.)* Diarul *„Magyar Polgár"* din Cluj enarează următoarele. „La presentarea societăţii maghiare la Kossuth venì vorba şi despre Cluj. Kossuth în formă de imputare amintì, că în apropierea Clujului este o comună (suburbiu. Red.) românească — sau în terminologia modernă maghiară-valachă, care n'a fost în stare ungurii a o maghiarisa. Imputarea o merităm, şi observarea lui Kossuth despre toleranţa maghiară aplicată la acest cas, merită sĕ o punem serios la inimă. Clujul e unul dintre cele mai mari orase unguresci. Pulszky, la observarea corespondentului nostru că în Cluj nu se aude atâta nemţeasca ca în Budapesta, replică: **Se aude însĕ cea valachă.**

Ce vrea se dică prin acestea Pulszky? Clujul e maghiar în toate mĕruntaiele lui, limbă streină, naţionalitate strĕină care ar juca vre-o rolă aici nu esistă. Ce e drept sûnt în giurul Clujului mai multe comune valache, asupra cărora Clujul nici în privinţa culturei nici în cea a maghiarisărei n'a influinţat nimica. (Hinc illae lacrimae!!) **Valachul e valach,** se crede că mulţimea de cultură grămădită în Cluj n'are putere estensivă.

Morala dedusă de *„Magyar Polgár"* este, că ungurii sĕ pună la inimă cuvintele lui Kossuth şi sĕ ne maghiariseze.

* (Furi civilisaţi) Un om mai tinĕr adurmise într'o seară, pe una dintre băncile promenadei „Podului minciunilor". Când s'a desteptat a vrut se scie cât timp a dormit şi a pus mâna în busuuariul, de unde se obicinuia a scoate orologiul. Spre mirarea lui orologiu nu mai era în busunar; în locul orologiului însĕ era o hârtiuţă pe care era scris: „Wir danken sehr" (foarte mulţămim).

* (Furi făr' de consciinţă.) În Cluj sûnt domnii furi cu totul altfel de oameni. Nu numai că nu mulţămesc păgubaşului ci atacă institute filantropice. Aşa în noaptea din 12 spre 13 Iulie n. au spart lădile dela casele reuniunei filiale „Crucea roşie" şi au furat obiectele precioase ce se aflau intrînsele.

* (În Sălciva de jos a fătat) o vacă un viţel cu cioc de pasere răpitoare. Posesorul acestei vaci a făcut o groapă şi la moment a îngropat viţelul fără de a spune cuiva despre aceasta întêmplare până acum de curênd. — Nu scim viţelul a fost cu cioc sau scirea aceasta are cioc. La toată întêmplarea aceasta din urmă ar fi mai interesantă, căci nu se poate îngropa şi chiar şi dacă s'ar îngropa ciocul tot nu i putredesce.

Afacerea dela Tisza-Eszlár.

(Urmare.)

Nyiregyháza, 27 Iunie.

Dr. Friedmann (către Moriţ): Dilele trecute vorbiai de un rescript ministerial, unde l'ai cetit? — Moriţ: În diare. — Dr. Friedmann: Ce diare cetesci? — Moriţ: Diarul „Függetlenség"; în foaia aceasta am cetit rescriptul, mai târdiu l'am aflat în archiv. — Dr. Friedmann: Esci amploiat de ţi-se iartă a umbla prin archiv? (ilaritate). Te-au lăsat se întrì şi se umblì în archiv? — Moriţ: Da.

Dr. Friedmann: Te ai uitat numai cu un ochiu prin gaura cheiei în templu? — Moriţ: Numai, căci numai cu un ochiu vĕd bine. — Dr. Friedmann: Nu te-a durut ochiul? — Moriţ: Nu. — Apĕrătoriul Eötvös: Ai dormit la Recsky? — Moriţ: Da, am durmit cu Peczely într'o odaie pe faţa

www.digibuc.ro

pământului. — Dr. Friedmann: Fost-a Rabinul la tine sau fost-ai tu la dênsul? — Moriț: Nu. — Dr. Friedmann: Cu cine te joci tu? — Moriț: Cu nimenea. — Dr. Friedmann: Fost-au evrei la tine, de când ești în casa comitatului? — Moriț — Nu. — Temnicerul Henter, D Fridmann: Așa, tu faci preumblări și cu carul? — Moriț: Da, cu temnicerul Henter în căruța acestuia — Dr. Eötvös: Bani pe căruțat însĕ nu ai plătit? — Moriț: Nu. — Apĕrătorul Funtak: Tu ḑiseși, că părinții tĕi ar fi sciut, că tu ai cnnoscință despre omor; nu te-au rugat aceștia nici când ca sĕ taci? — Moriț: Nu. — Dr. Funtak: E cu neputință! Dacă ar fi spriginit părinții omorul fetei de creștin, ei s'ar fi rugat, sĕ nu'i tradezi. — Moriț: Mama mi-a ḑis, sĕ nu vorbesc despre lucru. — Dr. Heumann: De ce te însoțesce totdeauna temnicerul sau pandurul? — Moriț: Fiindcă altfel m'ar omorî evreii.

— Dr. Heumann; Cine ți-a spus astfel de lucruri?

— Moriț: Sûnt câteva nopți de când doi bărbați umblară sĕ me fure. Dr. Heumann: Aceasta e minciună, presidentul însuși o a declarat ridiculoasă. — Moriț: Eu i-am auḑit. — Pres. I s'a comunicat. — Acusatul Weiszstein (cătră Moriț) Luat-am eu parte la omor? Moriț: Da, Dta ai fost de față.

Martora Maria Lesko a vĕḑut pe Moriț întrând în bucătĕriă, apoi după o jumătate de oară în odaia lui Recsky. Ea a auḑit, cum băiatul la început n'a voit se fasioneze, până ce nu l'a bătut. În urmă a fasionat. — Moriț: Nu-i adevĕrat. — Moriț, confrontat cu martorul Ianek, spune, că e neadevĕr, ce a depus acesta.

Ședința se întrerumpe la 12 oare. După redeschiderea petractărei ia cuvêntul apĕrătorul Dr. Eötvös. Aperătorii, ḑice d. Eötvôs sûnt îndreptățiți a presupune, că Moriț a studiat de rost depunerile în decursul celor 13 luni, de când e sub pază. Moriț stă sub supravegherea unui așa numit Henter după cum se ḑice, temnicer. El învață, după cum aud la un anumit Oeschowsky. Rog tribunalul, sĕ asculte ca martori pe aceste două persoane. Tatăl lui Moriț Scharf e pe basa legei în drept a cere samă despre cele 13 luni, în cari fiul seu a fost separat. Aceasta cu atât mai vêrtos, fiind că vice comitele n'a permis rudeniilor lui Moriț Scharf întrarea în temniță. Vicecomitele s'a provocat la un rescript al ministeriului de interne. Rog pe d. președinte sĕ acludă copia acestui rescript actelor, de oare-ce un atare rescript stă în contraḑicere cu legea. Me rog mai departe sĕ se cerceteze ochii lui Moriț, prin autorități în medicină, de oare-ce Moriț însuși susține că-i sûnt slabi ochii. — Procurorul nu se alătură la propunerea din urmă. — Pres. Voiu presenta despre aceasta sentența tribunalului.

Urmează depunerea comisariului de siguranță, Barcza, din Dobrețin, Barcza, provocat de president, espune activitatea, ce a desvoltat în afacerea dela Tisza-Eslar. Când s'a ivit casul cu Eszter Solymosi a cetit într'un ḑiar imputările ce se făcură poliției din Ungaria. Suspițiunea esprimată în acel ḑiar, că în Ungaria nu sûnt buni polițiști, l'a îndemnat sĕ ceară concediu dela șeful sĕu și se plece la Tisza-Eszlar. Eu am ḑis cătră șeful meu, continuă Barcza, că în decurs de 14 ḑile voiu erua casul dela Tisza-Eszlar și voi prinde, pe făptuitorii omorului. „Dar de nu vor fi omorît evreii pe fată?“ mi reflectă șeful meu. Atunci nu voiu mai avè ce căuta, respunseiu eu, atunci fata a căḑut în apă. Me puseiu pe cale și plecaiu la Tisza-Eszlar, vorbii cu Hury și cu mama lui Solymosi. După ce m'am orientat de ajuns în privința locului și a oamenilor, m'am dus la procurorul de stat Nagy și i-am ḑis: „Domnule, dacă voiu lua eu afacerea a mână, o se aduc lumină în lucru în decurs de 14 ḑile; dacă nu-mi voiu ține cuvêntul, aveți voie sĕ me spânzurați. Procurorul n'a voit sĕ-mi încredințeze mie afacerea. Me întorseiu deci la Dobrițin. Aci se rĕspândì deodată faima, că m'ar fi corupt evreii. Me duseiu la procurorul și-i povestì întêmplarea.

„Fi pe pace, ḑise acesta, te voiu recomanda la procurorul de stat Kozma!“ Astfel fui recomandat procurorului suprem, care îmi încredință afacerea. În urma acesteia am fost de câte-va ori în Tisza-Eszlár și de câte-va ori în Nyiregyhàza. Am încheiat pretinie cu temnicerul, am făcut cunoscință cu Moriț Scharf și am fost de față când studia Moriț. Cu Henter eram prietin, de aceea am și umblat des la casa lui. Aici a ascultat dênsul odată pe Moriț, ascultarea mi-am însemnat-o pe hârtie. Cu permisiunea domnului president voiu ceti notițele, ce le am făcut.

Martorul scoate o hârtie din buzunariu și cetesce protocolul din care se vede, că lui Moriț Scharf i s'au pus atunci întrebările, pe care lea rĕspuns mai apoi înaintea tribunalului. Adesea respundea Moriț rĕu, în care cas îi coriga temniceriul Henter depunerea. Moriț nu scia, cum a fost îmbrăcată Eszter. — Henter îi șoptì detaiurile.

Barcza depune mai departe, că a vorbit cu Peczely, care i-a spus cum a adus pe Moriț la fasionare. Peczely ar fi ḑis cătră băiat: „Dacă nu vei depune ceva, te voiu arunca într'o groapă, în care nu va primi nici cânele bucături dela tine.“ Peczely a amenințat pe băiat înainte de a depune acesta ceva.

Presidentul a supus în urma acestei depuneri pe Barcza unei stricte ascultări arĕtându-i telegrama sosită între'aceea, în care telegramă se ḑice, că Barcza ar fi corupt din partea evreilor. — Apĕrătorul Dr. Heumann: Cine a subscris telegrama? — Presidentul cetesce două nume. — Barcza: Acestia sûnt călăii lui Bary — Pres: Cine ți-a încredințat DTale afacerea aceasta? — Barcza: Procurorul suprem de stat și ministeriul de interne. — Pres. Avut-ai DTa legitimațiune în scris? — Barcza: Nu, numai una verbală.

Procurorul: Eu sciu, că Barcza a fost încredințat cu afacerea aceasta din partea procurorului suprem de stat. Însumi am conferit cu dênsul în afacerea aceasta. — Apĕrătorul Eötvös: Și eu sciu chiar din gura consiliarului ministerial Iekelfalussy, că Barcza a fost încredințat și din partea ministrului de interne. — Dr. Heumann (cătră Barcza): Notițele ce le-ai cetit sûnt ele acelea-și, pe care le-ai făcut la Henter. — Martorul Barcza: Nu, nu sûnt aceleași. Henter a cerut sĕ le ard și eu am făcut precum mia ḑis. Ḑiua următoare însĕ ear le-am descris, și pot jura, că sensul e același. Sûnt comisariu de siguranță de 24 ani și aḑi încă sûnt în stare a indica ascultările, ce leam făcut înainte cu 20 ani. Memoria mea nu me înșală. (Ilaritate în public. Barcza se întoarce spre public și ficsează unele persoane.)

Apĕrătoriul Friedmann cere pe basa depunerei lui Barcza ascultarea temnicerului Henter, apoi a judelui cercetător Bary și confrontarea acestora cu Moriț. — Procurorul: Am cerut eri deja ascultarea lui Bary, aḑi îmi repet propunerea. Legea, ce e drept, nu e clară în privința ascultărei judelui cercetător, în pracsă s'a ivit însĕ adesea casuri, în cari au fost ascultați juḑi cercetători și procurori de stat. Din parte-mi me declar gata a spriginì ascultarea fie-cărui procuror, care a funcționat în afacerea aceasta.

Din confrontarea martorului cu judele cercetătoriu resultă, că depunerea lui Barcza e neesactă. Urmează confrontarea martorului cu Moriț Scharf și apoi ascultarea lui Henter. — Henter: Și pe mine a voit Barcza se me corumpă; în mai multe rênduri mi a pomenit despre aceea, că noi ambii am putea fi fericiți. — Pres: E aceasta adevĕrat. — Barcza: Fără îndoeală, de oare-ce eu sciam, că pentru aflarea Esterei Solymosi s'a escris suma de 5000 fl. Dacă ne ar fi succes aflarea, 2000 fl. era ale lui Henter. — Pres. (cătră Henter) A vorbit Barcza cu DTa despre o sumă anumită? — Henter: Nu, a ḑis numai, că ambii am potea devenì fericiți. — Apĕrătoriul Friedman: De unde ai sciut, că e vorbă de bani? — Henter: Alt ceva n'a putut avè în vedere? — Dr. Heumann: Cum s'au luat protocoalele? — Henter: Protocoale nu s'au luat. — Dr. Heumann: DTa însu-ți a-i recunoscut, că s'ar fi luat protocol. — Henter: Acelea erau notițele lui Barcza. — Barcza: Eu am făcut notițe la dorința lui Henter de a da ascultărei oare-care formă. (Va urma.)

Loterie.

Sâmbătă în 14 Iulie 1883.

Viena:	2	32	5	53	33
Tim:șoara:	71	9	85	12	84

Bursa de Viena și Pesta.

Din 14 Iulie n. 1883.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%.	119.90	119.75
Renta de aur ung. de 4%.	88.70	88.60
Renta ung. de hârtie.	87.05	87.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	137.80	137.25
emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung..	91.60	91.50
II emisiune de obligațiuni de stat dela drumul de fer orient ung.	114.50	114.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	99.—	99.—
Obligațiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	101.—	101.—
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	98.60	98.50
Obligațiuni urbariale temeșiane de	99.25	99.—
Obligațiuni urb. temeș. cusulă sorțire	97.70	97.50
Obligațiuni urbariale transilvane.	99 50	99.25
Obligațiun urbariale croato-slavonice	99.—	98.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea ḑeci de vin	98.—	98.—
Sorți de regularea Tisei	110.—	110.—
Acțiuni de bancă austro-ung.	838.—	835.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	293.25	293.25
Acțiuni de credit austr..	294.90	294.50
Argint	—.—	—.—
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“.		100 30
Datorie de stat austriacă în hârtie	78.65	78.75
Datorie de stat austriacă în argint	79 60	79.60
London (pe polița de trei luni)	120.—	119.95
Galbin	5.65	5.65
Napoleon	9.50	9.49
100 marce nemțesci	58.50	59.95

Tărâță

de grâu și de secară

se află **acum** eftin de vêndare la subscrisul

100 chlgr. . . . . **4 fl.**

1 ferdelă . . . . . — „ **40 cr.**

Ioan Keil,

covrigariu.

[438] 2—6 **Sibiiu, strada pintenului Nr. 14.**

Nr. 252 pp. [439] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului vacant de învĕțătoriu la scoala elementară gr. or. română din suburbiul Brașovului „Tocile“ sĕ escrie concurs cu termin până la 6/18 August a. c.

Cu acest post este împreunat salariu anual de 300 fl. v. a.

Învĕțătoriul ales este datoriu a ține și scoala de repetițiune.

Petițiunile concursuali instruite conform legilor din vigoare sûnt a se adresa oficiului protopresbiteral al tractului Brașov I.

Brașov, 24 Iunie 1883.

În conțelegere cu dl protopresbiter.

Comitetul parochial.

Vasilie Sfetea m. p.,
paroch gr. or. ca președinte.

Nr. 438. 1883. [436] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea următoarelor posturi la scoalele grănițăresci diu comitatul Făgărașului, și adecă:

1. La scoala cu 2 învĕțători din Voila, una învĕțătoreasă pentru clasa de fete cu salariu anual de 300 fl. v. a.

2. La scoala cu 3 învĕțători din Vaida-rece una învĕțătoreasă pentru clasa de fete cu salariu anual de 240 fl. v. a. care în al II lea semestru se va putè sporì până la 300 fl. v. a.

Cu ambe staținile mai este împreunat cuartir liber în edificiul scoalei și lemnele trebuincioase de foc, în fine dreptul de pensiune, după cum prescrie legea relativă, din fondul de pensiune docentale grănițăresc.

Limba de propunere e cea română, învĕțătoreasa nu se va ocupa cu copilele începătoare, ci numai cu acelea, cari deja au trecut preste greutățile de scris, cetit și de a computa, și al căror numĕr nu va trece preste 30.

Petentele la aceste posturi sĕ'și subștearnă petițiunile provĕḑute cu diplome de cualificațiune și alte documente necesarie până la 10 August n. anul curent la:

„Comitetul administrativ de fondul scolastic al fostilor grăniteri din regimentul I. român la Sibiiu.“

Nr. 150 prot. [437] 3—3

CONCURS.

La scoala elementară-capitală gr or. română din Orĕștiă se deschide concurs pentru trei posturi de învĕțători cu salariu anual de câte 300 fl., care se solvesce în rate lunari anticipative, cuartir și 3 stângini de lemne pentru încălḑirea scoalei.

Unul dintre învĕțători se va alege și întări de director conform §. 69 din normativul scolar; acesta pentru agendele direcționali va primì un adaos de 150 fl. pe lângă salariul anual.

Învĕțătoriul, care va fi cualificat a propune cântările corale după note și va forma un cor, va primì pentru aceasta deosebit o remunerațiune anuală de 100 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa aceste posturi au a'și așterne petițiunile lor instruite după prescriptele vigente până la 29 Iulie vechiu a. c. comitetului parochial din Orĕștiă. Alegerea se va ține la 31 Iulie vechiu a. c. și ar fi de dorit, ca învĕțătorii deveniți aleși sĕ fie în stare a conduce cântările și în strană, fiindcă se pune deosebit pond pe cântările bisericesci.

Orĕștiă la 22 Iuniu 1883.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Orĕștiei.

Redactor rĕspunḑĕtor Nicolau Cristea. Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

www.digibuc.ro